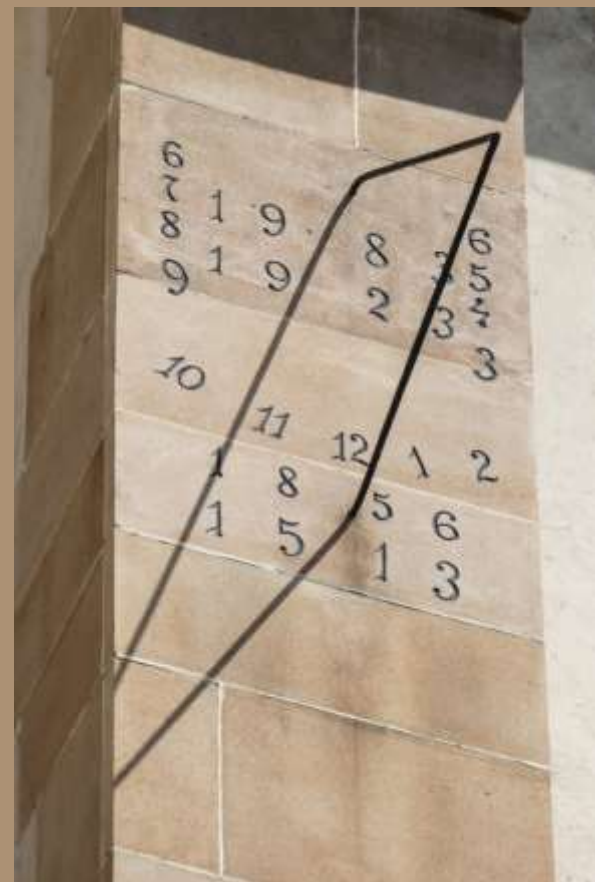

Astronomická špacírka po Prešove

Renáta Kolíbošková
Bezovec, 9. – 11. 9. 2022

Joannes de Eperies

Informácie o prvom hvezdárovi pochádzajúcom z Prešova sú z 15. storočia.

- pred rokom 1492 kanonik v Spišskej kapitule
- pôsobil vo Viedni – Astronomus ordinarius Viennensis
- na sklonku života v Prešove

Izrael Hiebner

1619 - 1668

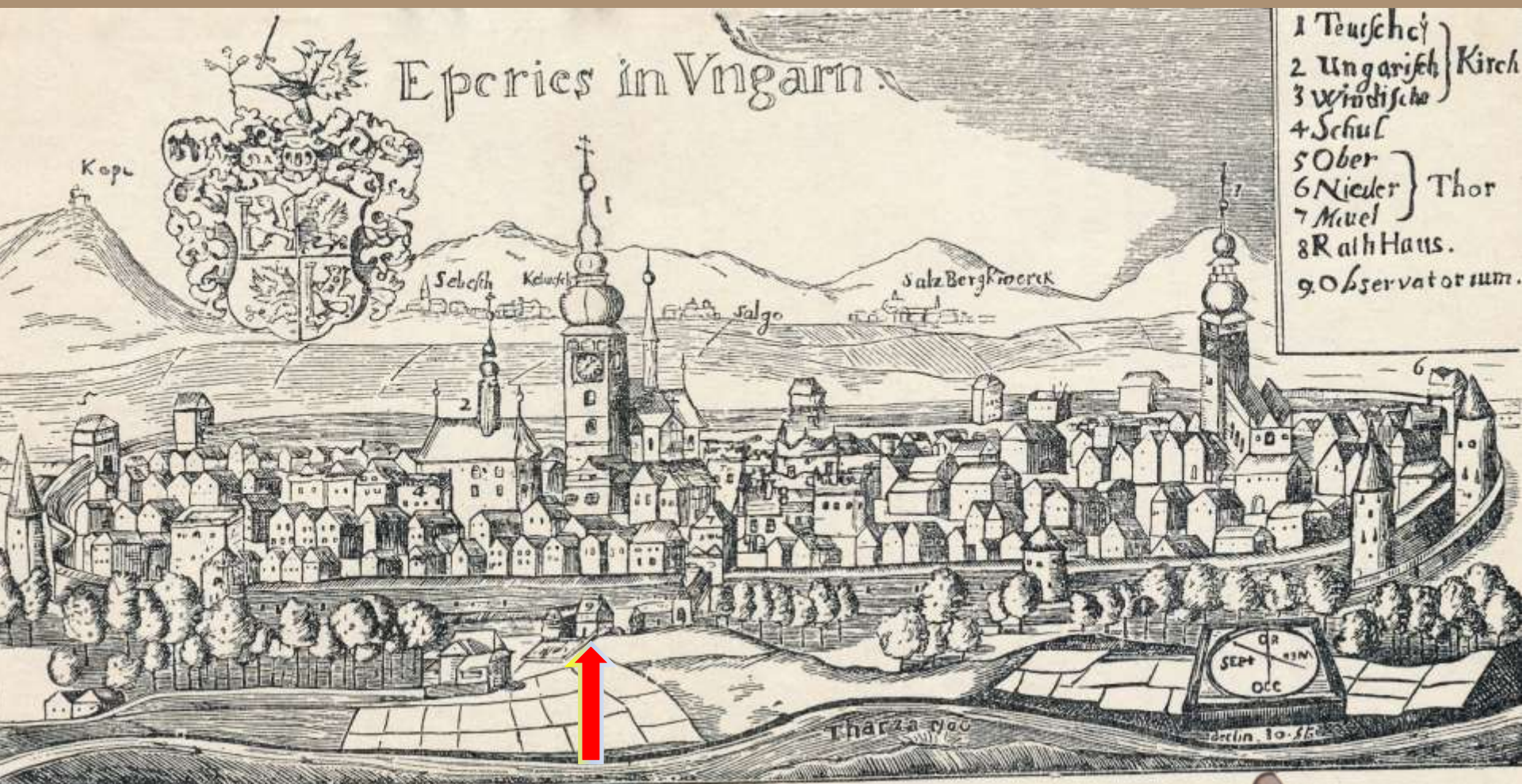
Izrael Hiebner
vom Schneeberg p. l. Fürstl. Pfaltz
Gräfl. Mathematic. zu Sulzbach.

Dobová rytina mesta Prešov bola nájdená v roku 1956 v článku „Az eperjesi orvos sárkányai“ v 17. čísle maďarského populárno-vedeckého týždenníka „Élet és tudomány“ (Život a veda). Autor rytiny - Izrael Hiebner. Hiebner v Prešove spolupracuje s J.P.Hainom.

Veduta mesta Prešov z roku 1662. Medzi verejnými budovami je pod číslom 9 vyznačené observatórium.

Ján Weber

Ján Bayer

Titulná strana
Bayerovej knihy
Filum Labyrinthi
Ilustrácia:
Izrael Hiebner

Najstaršie hvezdárne na Slovensku

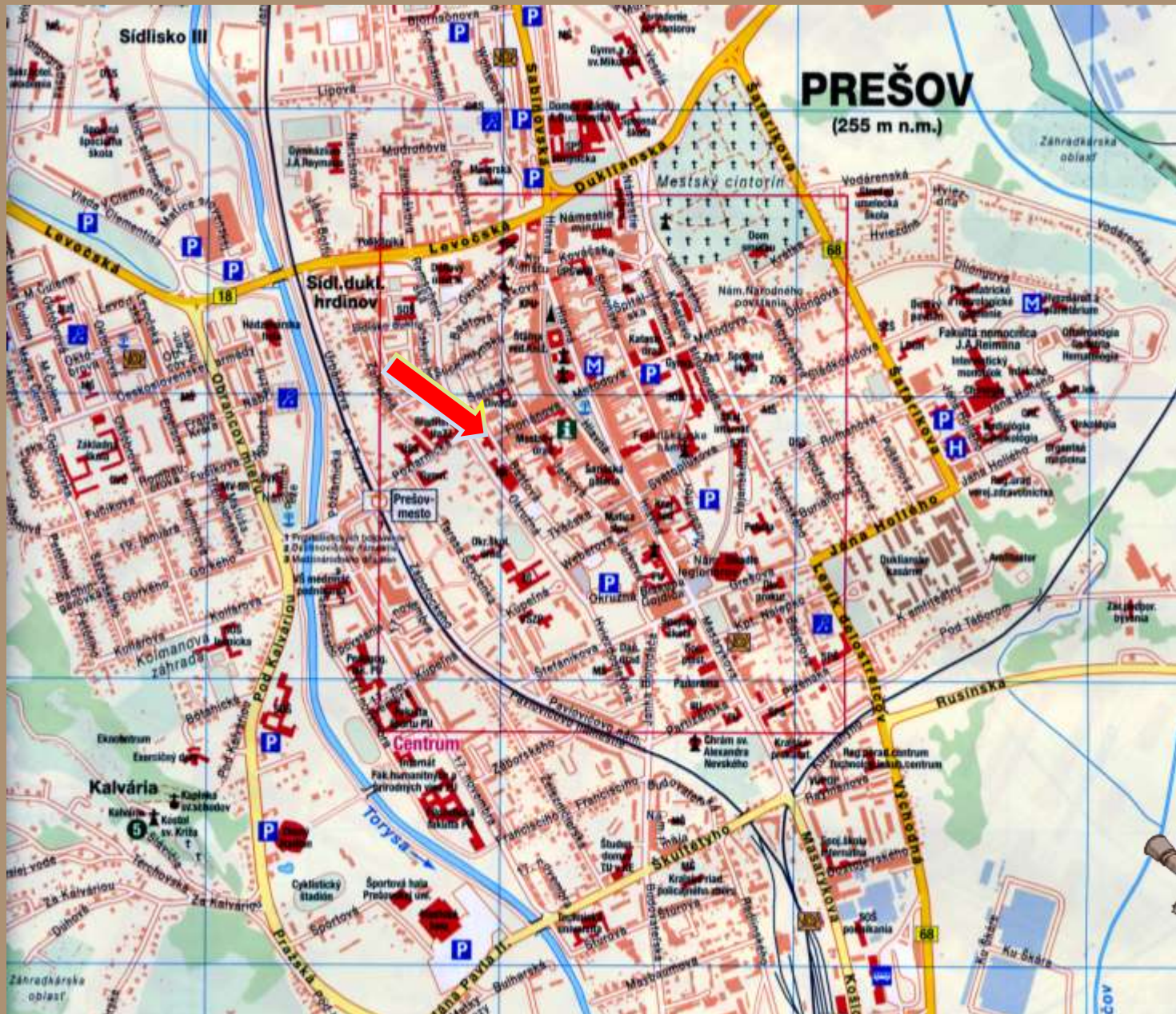
- 1467 Universitas Istropolitana (Regiomontanus)
- 1662 Mestská hvezdáreň v Prešove
- 1753 Jezuitská hvezdáreň v Trnave
- 1871 Hvezdáreň Stará Ďala - Hurbanovo

Sabinov sever

Bardejov východ

Poprad
západ

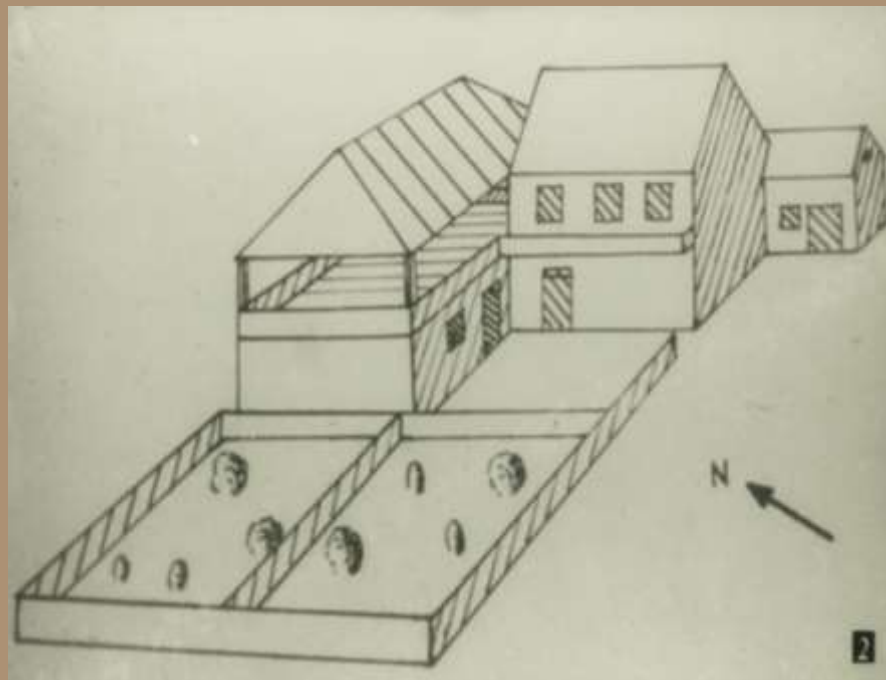

Košice juh

Floriánova brána

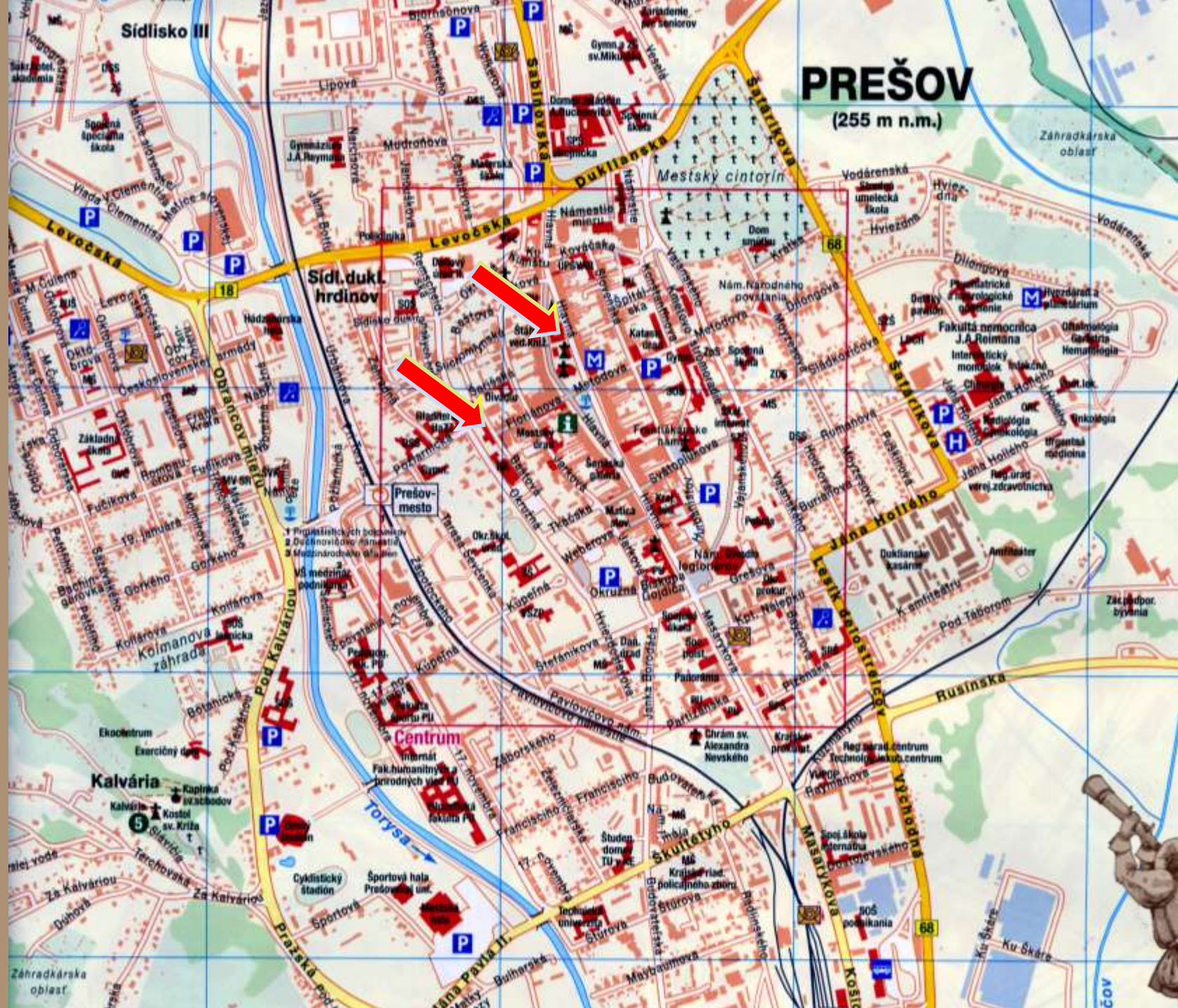
**Pozorovateľňa, ktorá vznikla
v Prešove v čase pôsobenia
Izraela Hiebnera.**

Prístroje:

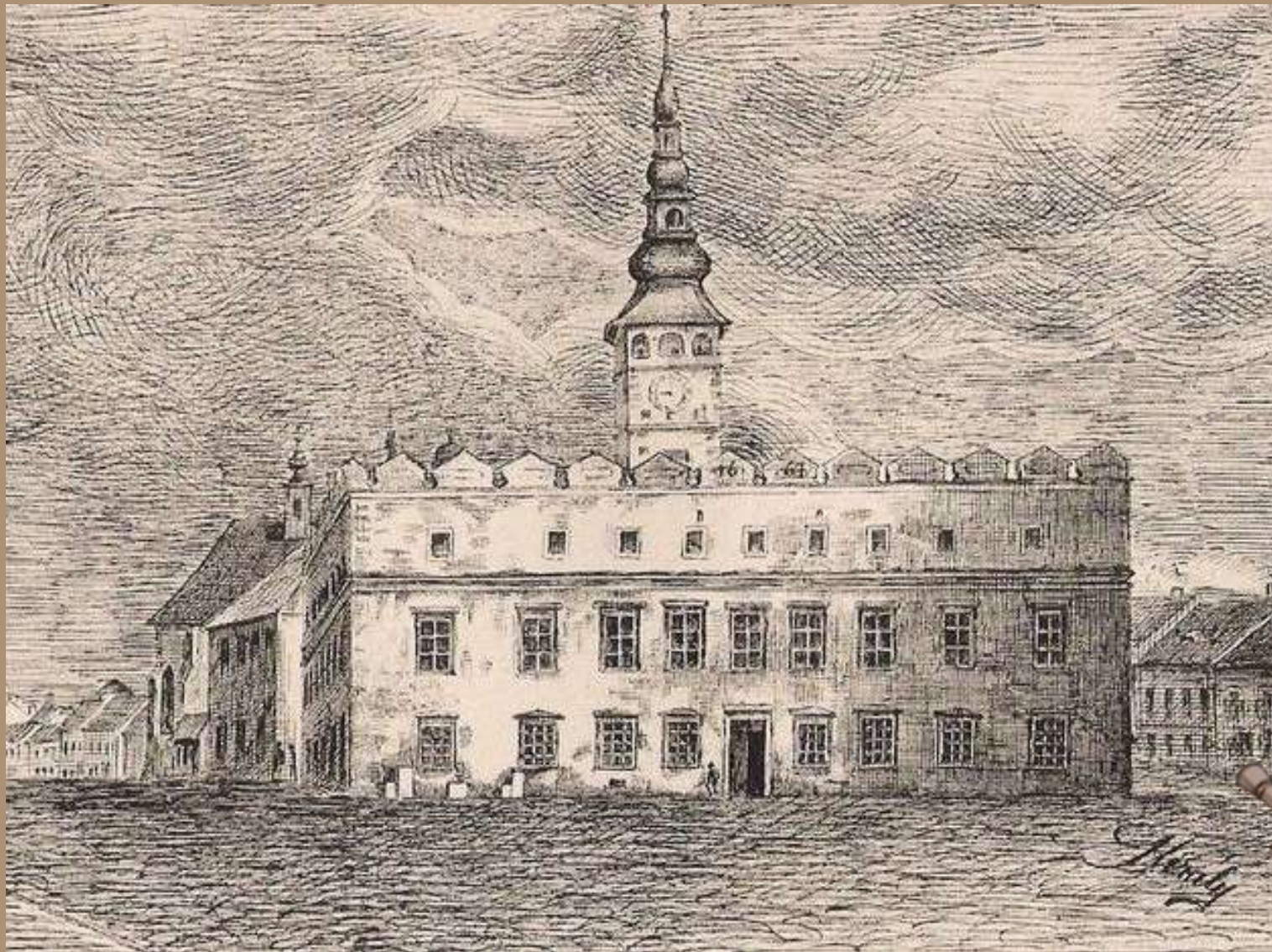
**Ďalekohľad, astroláb, glóbus,
slnečné hodiny, kompas, kvadrant.**

(255 m n.m.)

Evanjelické kolégium v Prešove

Evanjelické kolégium v Prešove

18. storočie – astronomické pozorovania tu vedie Daniel Walleitner

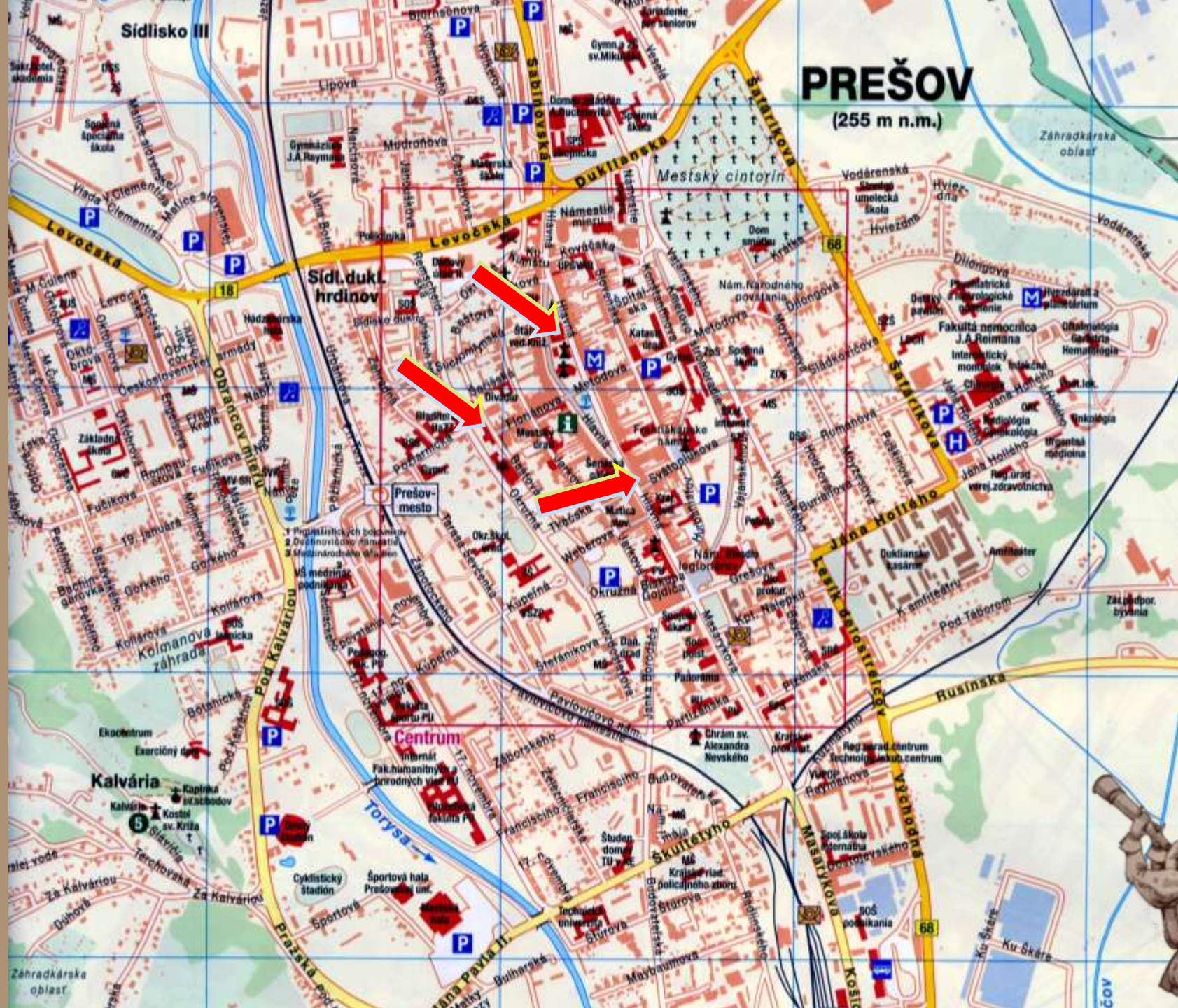
19. storočie – astronómia ochabuje

1860 – medzinárodná meteorologická pozorovateľňa
správca Július Mikolík

PREŠOV

(255 m n.m.)

**Pozorovateľňa na Duchoňovom dome
Svätoplukova ulica**

Alexej Duchoň
1884 - 1964

**Duchoň pri zakresľovaní
Slnka**

ZAKLADATELIA

a prví ochotníckí pracovníci
ľudovej hvezdárne v prešove

Dr. Alex Duchoň

1948

Imrich Szeghy

Ján Lešo

Stefan Karabín

Ján Hanzély

Praga, dňa 20.II.1939.

Veľavážený pán doktor,

posielam Vám prílohu náčrtok kopule veľkého ďalekohľadu, ktorý ste si vyžiadal. Miesto zvláštnej schodišovej prístavby zohľadniť by byť pri severe nam mrie kopule vnútri šelose, točité schodište z prístavby do prvého poschodia. Muselo by však byť zakotvené iba v obidvoch podlahách, ktoré sa stĺpa nedotýkajú, aby neapostroviadkala prenos strasov pri otáčení kopule z náprav na stĺp. Murované schodište vnútri kopule by bolo v tom smere nebezpečné.

Ak bude táto kopula postavená blízko tarajšišia vodojemu, ktorého miestnosti by boli k dispozícii datavu, vystačilo by sa nižšie so stavbou iba tejto kopule. Inak je treba okrem nádrinšaj stavby:

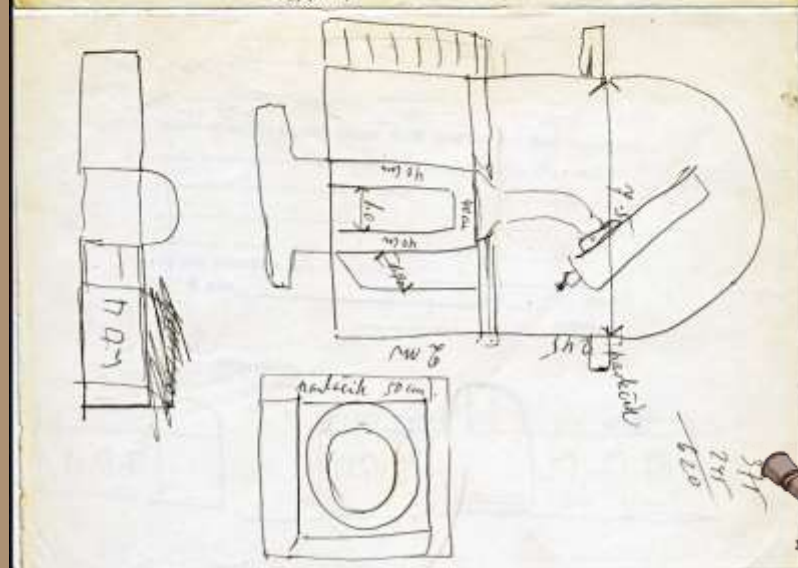
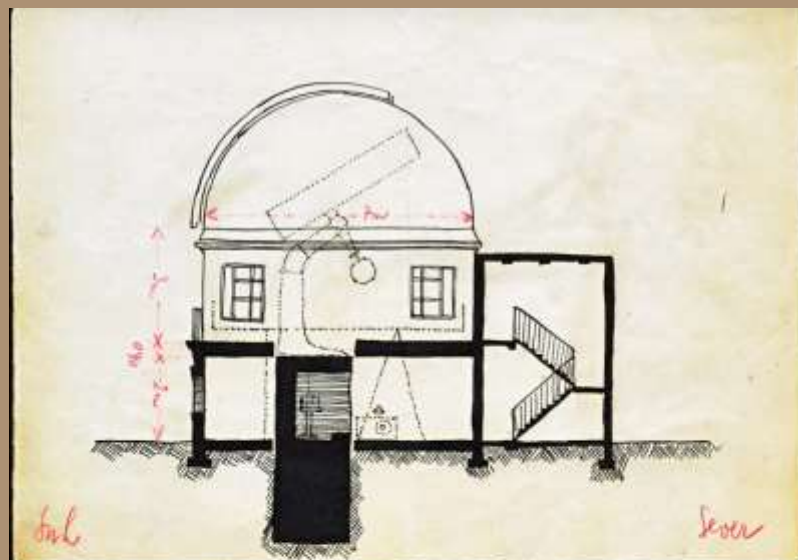
2) obyčajní, služobní budovu(najlepšie s plochou strechou) ktorá by obsahovala aspoň tieto miestnosti: miestnosť pre časovú službu, knihovnička, tesaň komoru, 1 laboratoriu, 1 dielňu, 3 pracovne pre správcu a 1 astronoma, 1 piadru pre administratívnu silu a jedného kalkulatora, suchú pivnicu pre hodiny, hasičovú izbu, byt pre domovníka.

3) obytný dom pre obidvoch vedeckých pracovníkov naprosto nízke, inak sústavou, počnúc posorovania sú na trvalo nemožné).

Prádepokladan ako miniaálny vedecký personal 2 odborníkov, ktorí sú nutní pre využitie veľkého ďalekohľadu. V prípade, že by bolo v pláne systematizovať viac síl, je máne rozmožniť počet pracovní a bytov. -Vodovod a elektrina sú nezbytné, plyn veľmi šiaduci (event. v bombách).

Na záste stavby je treba vopred vyškádať veľnosť okzoru a kvalitu optických orasov. K tomu doporúčam klimatologa štátnych kúpeľov Dra Beľváfa (Štrnaská plasa, hotel Kriváň), ktorý je tiež astrononom.

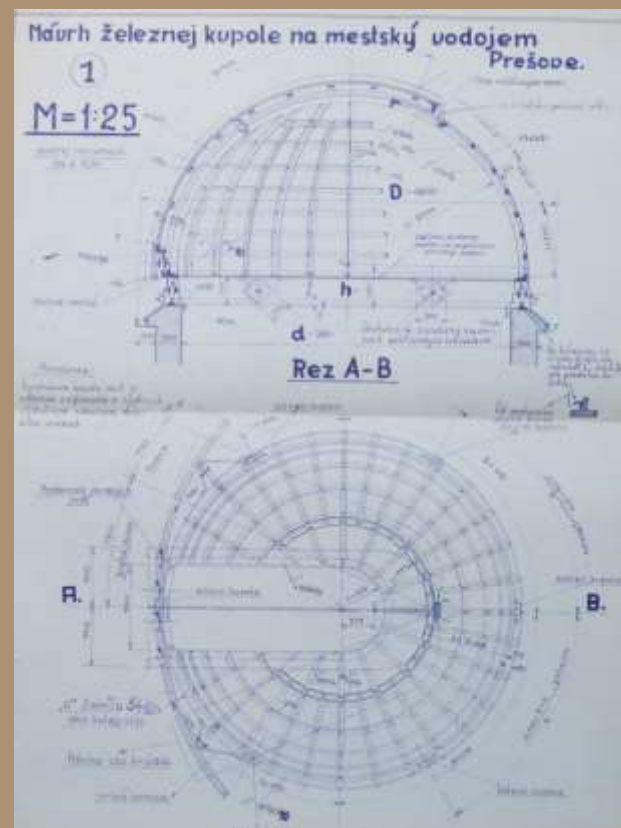
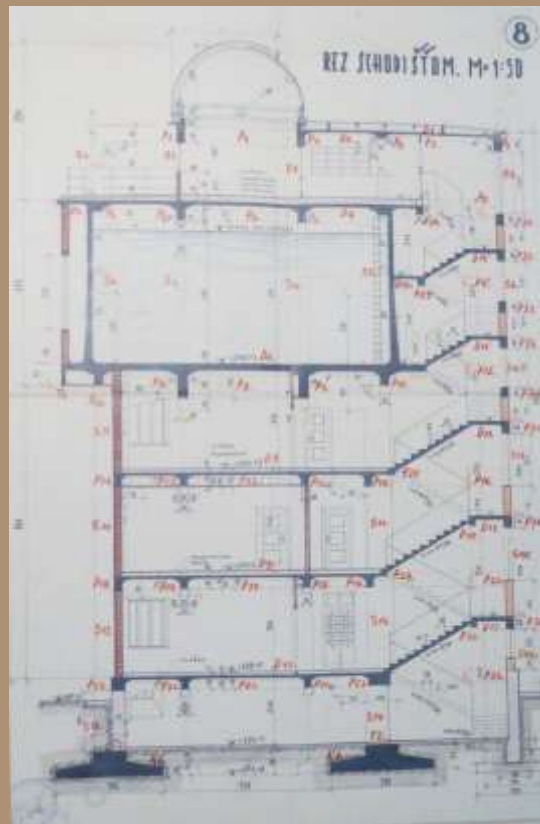
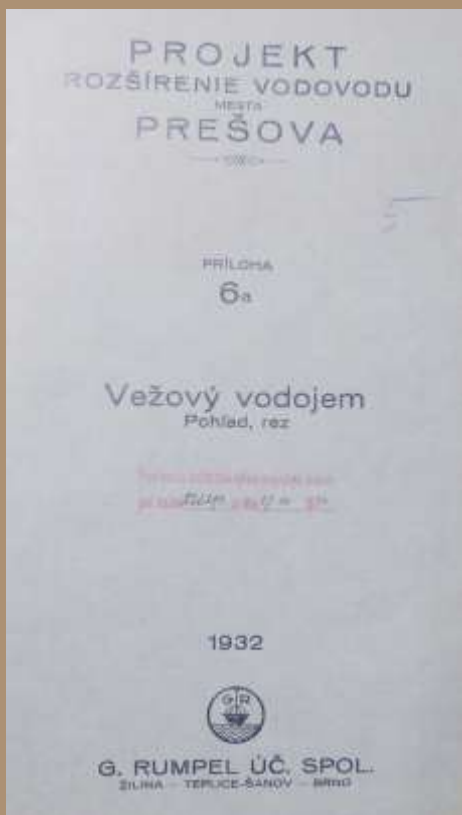
Čakujem Vás za láskavý výsru, akymen revidoval svoje rozhodnutie nevrátiť sa na Slovensko. Bohužiaľ moje dôvody sú tak vážne, že nemožan svojho stanoviska zmeniť, ačkoliček som vždy rád na Slovensku a pre Slovensko

PREŠOV

(255 m n.m.)

Projekt vodárenskej veže navrhovaný aj s funkčnou kupolou
na astronomické pozorovania

**Budova vodárenskej veže
z 80-tych rokov**

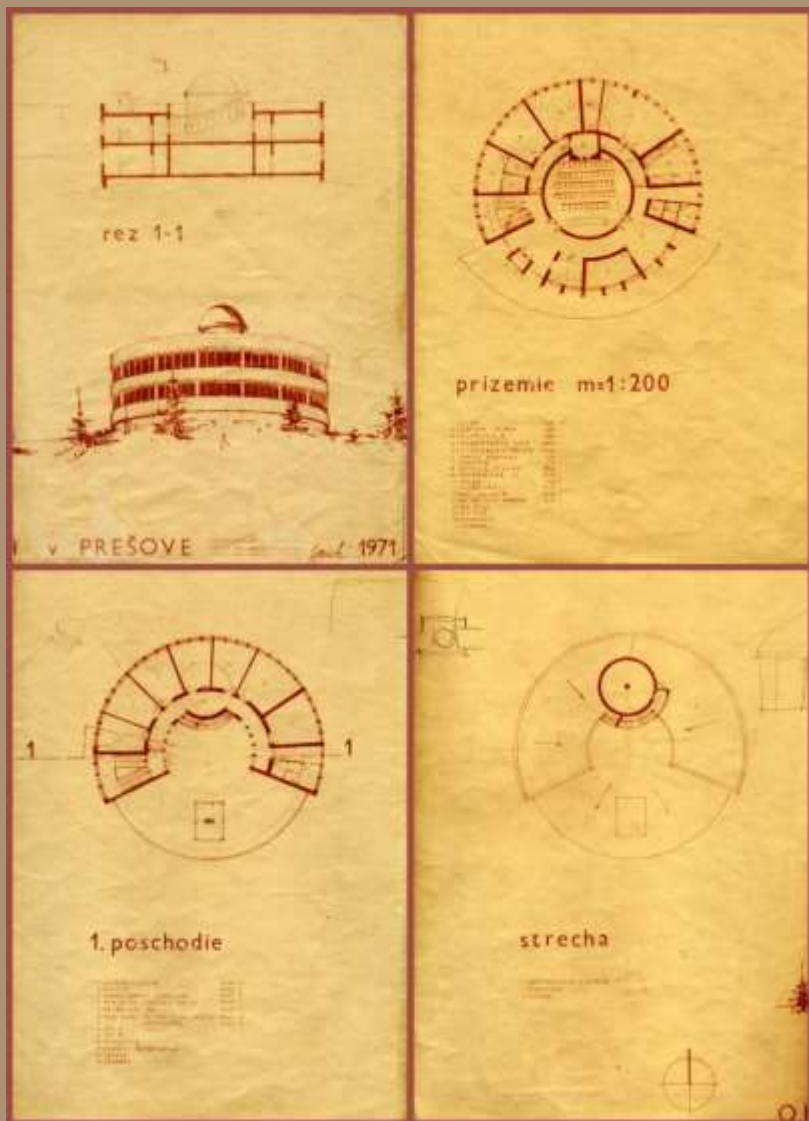

**Mal'ba
Eduard Vereš-Višehradský**

PREŠOV
(255 m n.m.)

Imrich Szeghy
1909 - 1997

**Kópia projektu Oblastnej
Hvezdárne v Prešove z roku 1971**

Štefánia Lenzová

Priestory hvezdárne v Duchoňovom dome

**Rekonštrukcia vodárenskej veže
a návrat hvezdárne do tejto budovy**

Výstavba planetária

V 80-tych a 90-tych rokoch fungovali budovy hvezdárne a planetária v symbióze.

PREŠOV

(255 m n.m.)

Takto vyzerala budova planetária do roku 2016

Rekonštrukcia budovy planetária 2016 - 2018

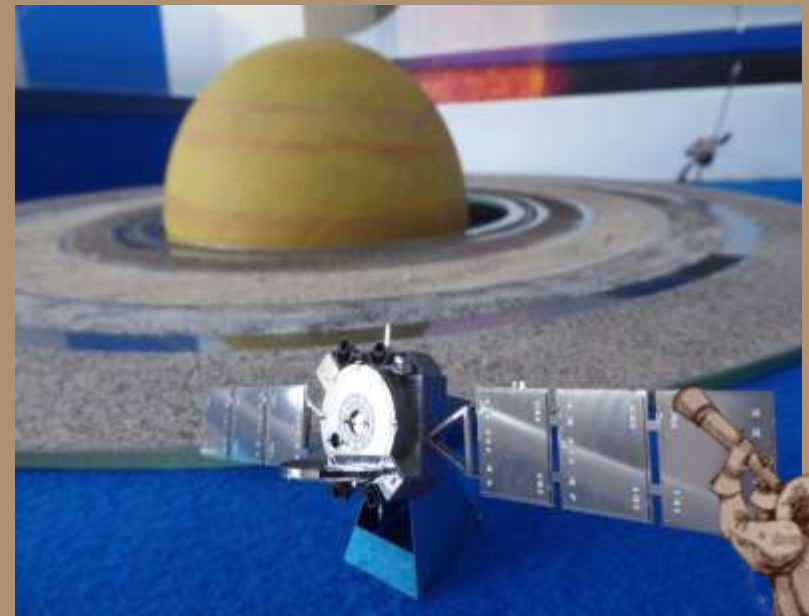

Po rekonstrukcii ...

Interiér budovy Hvezdárne a planetária v Prešove

Ďakujem za pozornosť

